

OUDE STADSHOEKJES

POORTEN EN STRATEN VAN WEERT.

Wanneer we spreken van poorten te Weert, dan bedoelen we thans het verlengde der vijf oude straten binnen de stadsgracht, Maas-, Lang-, Molen-, Beek- en Hoogstraat. Van ei-

genlijke poorten is dus geenszins sprake meer. Behoudens de Hoogpoort zijn de straten „in de poort” niet enger zelfs dan op andere punten der stad. Deze poort, die we op 't plaatje

DE HOOGPOORT.

gevormd zien links door 't huis achter de linde en rechts door 't huis achter de schutting, lijkt evenwel nog niets op de nabije oude kasteelspoort. Neen, en daarenboven vormt de Hoogpoort de afsluiting der Oelemarkt eenerzijds. (Oele-: pottenmarkt, vroeger). Op de Oelemarkt komen uit Hoogstraat, — natuurlijk, zouden we zeggen, — Schoolstraat en Hoogensteenweg. De Hoogpoort is slechts de bepaalde plaats waar eens de echte poort ongeveer heeft gestaan. Hieruit volgt dat het verlengde der Hoogstraat niet de Hoogpoort is in den ruimsten zin, maar Biest wordt geheeten. (Vermoedelijk afgeleid van biezen). De Biest is, in gemeede, in de stad meer een wereldje op zich zelf. Ze houdt althans met 't gehucht Leuken een aparte kermis die er mag zijn.

Wat een prachtige laan was de Biest een tien jaar geleden rijk, eenig in Weert, eenig in de omgeving! Dát was een wandelwegje, van de Hoogpoort naar 't Minderbroedersklooster en terug! Doch de statige iepen vielen allen door het moordend staal: een hunner moest 't afleggen tegen den stormwind, hij beschadigde in zijn val een huis en daarmee werd de dood aller reuzen verhaast. Enkel verhaast, want de boomen zouden vrij zeker een „natuurlijken" dood zijn gestorven, tenzij de iep-epidemie een omweg voor ze had gemaakt. In ruil voor dat verlies werd dra een enkele rij boompjes geplant. Voor twee rijen was geen plaats in verband met de bestrating der Biest, waarmee enkele tienduizenden gemoeid waren. Over de Biesterbrug, 1867, die de Biest aanzienlijk groeien deed en nog een levensfactor van haar is, kunnen we hier zwijgen, wijl daarover in ruim een jaar veel over de tong is gegaan. Volgens de laatste beslissing toch zal de nieuwe groote verkeersweg Eindhoven—Roermond meer in de richting Nederweert komen en een vaste brug krijgen over de

DE MAASPOORT.

Zuid-Willemsvaart, waardoor 't behoud van beide bestaande bruggen gelukkig schijnt verzekerd.

De Biest viel juist buiten de stadsgracht en de gracht welke den Oudenborch (waar thans 't Patersklooster staat) en 't kasteel bij de Hoogpoort omgaf. Oude inrichtingen van beteekenis telt de Biest dan ook niet, doch in de onmiddellijke nabijheid op de oude vuilnisbelt de Vogelsbleek, langs de Begijnenhofwal is nu een machtig gebouw verzezen, hetwelk alleen al door zijn vlekpannendak iets bizonders verraadt! Het nieuwe katholieke ziekenhuis. Voorts vinden we in de buurt nog twee nieuwe scholen, de Lagere Landbouwschool en de St. Martinusschool. De Kasteelswal is voor eenige jaren tot de Hoogpoort doorgetrokken. Voordien versierden eenige tuinen daar den weg en kon men de Biest slechts vanaf 't Bassin langs een onmogelijke bocht via Hoogensteenweg-Oelemarkt bereiken.

Of 't oude Posthuis bij de Hoogpoort lag of in de Langstraat is nog niet opgehelderd. We turen nog even naar 't zeilen der watervogels in de kasteelgracht en brengen vervolgens een kort bezoek aan de Maaspoort.

DE LANGPOORT.

Gaande over de Begijnenhofwal zien we links eenige vrij nieuwe heerenhuizen ter plaatse waar het „Begijnenheufke" lag. Deze boerderij en de „Moedijker hof" waren eens eigendom der „Witte Vrouwen" uit de Maasstraat. Eenige Weertse meisjes stichtten in de Maasstraat het oudste Convent van Weert. Aanvankelijk namen zij den derden regel van St. Franciscus aan. In 1442 werd haar huiskapel ingezegend. In 1420 aanvaardden zij den regel van den H. Augustinus en stelden zij zich in verbinding met de Congregatie van Windesheim. De bouw harer kerk, in 1525 in tegenwoordigheid van den graaf van Horn begonnen, werd een feit op 20 April 1533, toen ze door den Luikschen wij-bisschop Gideon van der Gracht werd ingezegend. In 1797 werd het klooster vernietigd, den 14 Sept. 1803 verkocht en de kerk in 1836 afgebroken. De dochters der H. Birgitta, uit Uden kochten in 1843 de helft van het oude klooster en den 4den Dec. d.a.v. nam Bernardina Randhaxe, vergezeld van drie andere zusters, bezit van hetzelfde.

Het witte vlekje, rechts op de foto van de Maasstraat is een gedeelte van het klooster der Zusters Birgittinessen.

Aan de Maaspoort zien we dat een gedeelte der stadsgracht overbrugd is, net als bij de ander poorten, tot wegverbreding. Op den voorgrond der foto zien we de tramlijn

naar de Langpoort zwenken en aangezien we aan dezen kant der stad zijn „uitgekeken”, slaan we ook maar linksaf over den Hieronymuswal. (Binnen- en buitenwal genoemd naar de twee Weertsche martelaren van Gorkum, Hieronymus en Antonius).

De Langpoort is de mooiste van Weert. Hola, hoor ik iemand zeggen! Sinds hoe lang ze dat is? — Sedert Zondag 28 Augustus 1921! Toen hebben de Weertenaren een daad gesteld. Toen werd op het Julianaplein het beeld onthuld van Koning Christus, ontworpen door den kunstenaar Aug. Falise, van Wageningen. O! Ik zie me daar nog staan, vóór 't hoekhuis op een plaatsje, te midden van duizenden, op dien Zondag, tijdens de begeesterende toespraak van Pater Heribertus O. F. M. „Een feest van liefdesuiting; een echo van het Engelenlied rondom Christus troon. Deze plechtige onthulling is een zinnebeeld, dat wij J. C. als Koning in triomf de wereld willen invoeren..... Amor non amator..... Dat gevoelen wij in het onrecht door de wereld Christus aangedaan; nog meer in het onrecht onzer zonden.”

„Een uiting van Geloof, van Eerherstel, van Belofte.” Hoog op Zijn voetstuk staat de Christusfiguur in kalme majesteit en strekt in zegenend gebaar de hand uit over het volk, dat zich aan Hem heeft toegewijd.

Gestadig een keur van bloemen in 't plantsoentje en des avonds een stemmige verlichting stralend uit „de wereld”... De burgers voor altijd toegewijd aan hun Koning, Christus Jesus: Regi suo cives, zegt het voetstuk van 't monument. Al is dit niet op 't plaatje te zien, we meenden allereerst van 't standbeeld gewag te moeten maken, omdat het voor ons katholieken „de” schoonheid der Langpoort uitmaakt.

Toch was de Langpoort vóór dien tijd reeds veel in haar voordeel veranderd. Dat begon eigenlijk al met de opening van den spoorweg Gladbach—Antwerpen en hield niet op bij de totstandkoming der lijn Eindhoven—Weert, net zoo min als bij de tramverbinding Weert—Maeseyck! 1879, 1913, 1910. Ambtelijk kwam de Dries zelfs door de Stationstraat in de knel! En wanneer ons bij de Langpoort niet een bordje met 't opschrift „Binnenwal” hielp, dan werden we misschien 't wegeltje naar de Molenpoort bijster!

Er wordt wel eens beweerd, dat de eerste kerk van Weert aan de Molenpoort heeft gestaan, waar nu nog de Kruiskapel

DE MOLENPOORT.

DE BEEKPOORT.

staat. Volgens de overlevering zou daar de H. Willibrord het Woord Gods aan de Weertsche heidenen hebben verkondigd. Toch is zulks niet erg waarschijnlijk, want vóór den bouw der parochiekerk in 1500 stond aan de Markt reeds een kapel.

Tegenover de Kruiskapel aan den Molenpoort is het kerkhof. Meerderen zullen het met me eens zijn, dat het kerkhof te klein is en te dicht bij „de stad” gelegen. Met die ruimte des doodenakkers is met den besten wil m.i. haast geen orde te scheppen. Nauwelijks plaats voor een zerk, noch voor 'n heester.

De Latijnsche scholen van het latere Bisschoppelijk College in de Molenstraat waren reeds in 't begin der 16e eeuw beroemd. Toen de Reguliere Kanunniken in 1633 uit Noord-Brabant werden verdreven, bekwamen zij van Magdalena van Egmond verlof zich te Weert te vestigen, zij begonnen den 17 Aug. 1648 onderwijs aan de Latijnsche scholen te geven, de rhetorica inbegrepen, en bouwden in 1655 een kerk en college.

Op 20 Maart 1797 werden de Reguliere Kanunniken door de Franschen verjaagd en hun eigendommen kwamen onder den hamer.

Van het oude klooster is thans aan 't College heel weinig meer over.

De Beekpoort is ook een oud stadsdeel. Let eens bij Uw bezoek op de 13de eeuwse huizen, ook in de Jan van der Croonstraat.

In 1929 is een laatste overblijfsel van 't klooster der Penitenten, dat bij de Beekpoort lag, in de Beekstraat voor een nieuwbouw weggebroken. De Penitenten of grijze nonnen verbleven aan de Beekpoort van 1664—1797.

Aan de Beekpoort vooral is allen bestuurders van motorrijtuigen voorzichtig rijden aanbevolen!

We eindigen met de vermelding van het St. Jans Gasthuis, Beekstraat, waarin de Liefdezusters sedert 1 Maart 1869 hun nobel werk voortzetten. Bij voorbaat zij hun dezerzijds welkom toegeroepen aan de Hoogpoort!

Over andere inrichtingen van ouderen datum, als Ursulinenklooster, Langstraat, Pensionaat „St. Louis”, Schoolstraat, e.z.m. bij een volgende gelegenheid.

W. LENAERS.